

На Сопотському рудопрояві (струмок Сопот — права притока р. Стрий) скупчення гнізд, корочок і тонких прожилків малахіту зустрічаються в пласті інтенсивно тріщинуватих аргілітів вишнево-червоних, з невеликими лінзами, зелених. Разом з малахітом у цьому пласті зустрічаються стяжиння і примазки гідроокисів мангану і заліза. В борозневих пробах, відібраних з цього пласта, вміст міді не перевищує 0,06—0,09%, а мангану—1,2%.

У всіх перелічених пунктах малахіт частіше всього зустрічається у вигляді суцільних мас або корочок з нирковидною поверхнею і шкаралупуватою будовою, а також у вигляді зерен, розміром 1—2 мм з концентрично-зональною або радіально-променистою будовою. Часто спостерігаються також яскраво-зелені суцільні землясті маси — мідна зелень.

Як малахіт, так і гідроокиси заліза та мангану являються характерними мінералами для зони окислення сульфідних утворень. Як відомо, мідь в умовах зони окислення є дуже рухомим елементом і легко виноситься за її межі. Тому не виключена можливість, що незахоплені ще процесами окислення скупчення первинних мідьвміщуючих мінералів в над'ямнєнському строкатобарвному горизонті Скибових Карпат можуть виявитись більш багатими на мідь, ніж виведені на поверхню і тому окислені і значно вилуговані їх ділянки. Враховуючи це, виявлена мінералізація заслуговує дальшого і більш детального вивчення.

Г. Д. Досин
(Львівська експедиція тресту «Київгеологія»)

Про Північно-Причорноморський ерозійно-тектонічний уступ

Картувальним бурінням, проведеним автором у межиріччі Інгула та Вісуні, в 20 км на південь від крайніх виходів докембрійських порід на денну поверхню, на широті сіл Піски (на р. Інгул), Ново-Єгорівка (в 9 км на південний схід від м. Баштанка), Калуга (на р. Вісунь) встановлено ерозійно-тектонічний уступ кристалічного фундаменту.

В границях межиріччя Вісуні та Інгула цей уступ є північною межею поширення нижньокрейдових, верхньокрейдових та палеоценових — нижньоеоценових відкладів.

Нижньокрейдові утворення, які розкриваються свердловинами на південь від уступу, представлені кварцовими пісками та пісковиками темно-сірого, а іноді й чорного кольору, що мають потужність до 30 м. Піски ці різнозернисті, глинисті, вуглисті, з проверстками глин темно-сірих та чорних. У пісках і глинах зустрічаються зуглені рослинні залишки, а іноді й незначні проверстки лігніту; спостерігаються також поодинокі зерна глауконіту і уламки черепашок форамініфер.

Спорово-пилковий спектр цих відкладів, що утворилися в умовах прибережних рівнин, які затоплювалися морем, відповідають, за даними паліолога А. К. Коломейцевої, спорово-пилковому спектру апт-альбських відкладів Російської платформи.

На цих утвореннях трансгресивно залягають відклади сеноману. Вони широко розповсюджені на південь від уступу, в межах Причорноморської западини, однак на північ від нього відсутні. В зоні уступу сеноманські утворення представлені морськими мілководними фаціями прибіжно-хвильових зон: глауконіто-кварцовими пісками, пісковиками, алевролітами, глинами, рідше — піщанистими вапняками з включен-

нями та відбитками черепашок, які вказують на ранньосеноманський вік теригенно-осадочного матеріалу.

Мергелисті відклади пізнього сеноману, туруну, сенону, дату, а також мергелисто-глинисті утворення палеоцену — раннього еоцену поширені південніше розглядуваного ерозійно-тектонічного уступу і свідчать про різнонаправлені або ж різношвидкісні рухи фундаменту на північ та південь від зони останнього.

Середньоєоценові відклади перекривають зону уступу, однак на північ від нього поширені виключно озерно-болотні та річкові осади, представлені вторинними каолінами, кварцовими пісковиками та глинами, часто вуглистими, з проверстками опіщаненого бурого вугілля. На південь від уступу свердловинами розкрито морські мілководні піщано-глинисті відклади з нумулітами.

Майже аналогічна картина спостерігається і при розподілі фацій пізнього еоцену та олігоцену. Зона ерозійно-тектонічного уступу і тут є межею мілководних піщанистих фацій, поширених на північ від уступу, і відносно глибоководних осадків, розповсюджених на південь від цього уступу. Причому потужності пізньоєоценових та олігоценних відкладів на південь від уступу швидко збільшуються у десятки разів, досягаючи 200—300 м.

Аналогічна картина простежується і по неогенових відкладах. На північ від уступу поширені виключно мілководні утворення прибіжно-хвильових зон міоценових та пліоценових морів. На південь від уступу, як правило, переважають фації ділянок моря, віддалених від берегової лінії, або ж відносно глибоководні фації, для яких характерним є збільшення потужностей і площі поширення вапняковистих порід в 2—4 рази, порівняно з аналогічними утвореннями прибіжно-хвильових зон.

Ерозійно-тектонічний уступ на протязі крейдового, палеогенового та неогенового періодів був тектонічно активною зоною, по якій відбувалися здебільшого різнонаправлені рухи кристалічного фундаменту: висхідні до півночі від уступу та низхідні на південь від нього.

Встановлений нами ерозійно-тектонічний уступ збігається по простяганню з широтною зоною розломів фундаменту, яка проходить вздовж північного краю Приазовської частини Українського кристалічного масиву та відомого західніше розлому, який був описаний О. О. Гойжевським в 1958 р. і дістав назву Конкський. За даними, опублікованими Є. М. Матвієнко в 1961 р., з цією зоною розломів пов'язаний широтний напрямок течії Дніпра південніше м. Нікополь.

Ця зона розломів, яка в границях межиріччя Інгула та Вісуні має вигляд ерозійно-тектонічного уступу, обмежує сеноманську Причорноморську западину з півночі і виступає як тектонічна границя між останньою та Українським кристалічним масивом.

Очевидно, доцільним є іменувати вказану вище зону розломів у межах Українського Причорномор'я Північно-Причорноморською, а ерозійно-тектонічний уступ — Північно-Причорноморським.

Ю. Г. Єрмаков
(Дніпропетровська комплексна
геолого-розвідувальна експедиція)

72562

АКАДЕМІЯ НАУК
УКРАЇНСЬКОЇ РСР
ВІДДІЛ НАУК ПРО ЗЕМЛЮ ТА КОСМОС

ДЕРЖАВНИЙ ВИРОБНИЧИЙ
ГЕОЛОГІЧНИЙ КОМІТЕТ
УКРАЇНСЬКОЇ РСР

ГЕОЛОГІЧНИЙ ЖУРНАЛ

Том XXV, вип. 2

ВИДАВНИЦТВО «НАУКОВА ДУМКА»
КИЇВ 1965

37473

ОТДЕЛ ГЕОЛОГИЧЕСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

ОГЛ БЕН РА